הִלְכוֹת סֻכָּה סִימָן תרלט

הגה (טז) **(מג) וְיֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ** (טור). מִי שֶׁהוּא יָשֵׁן בַּסֻּכָּה וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים אֵין צָרִיךְ לְשַׁעֵר בִּכְדֵי שֶׁיִּתְקַלְקֵל הַתַּבְשִׁיל, דִּבְגְשָׁמִים מוּעָטִים הָוֵי צַעַר לִישַׁן שָׁם וְיוּכַל לָצֵאת (מהרי״ו). **(מד)** *וְכָל הַפָּטוּר מִן הַסֻּכָּה וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִשָּׁם אֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו שָׂכָר וְאֵינָן אֶלָּא (יז) **(מה)** ***הֶדְיוֹטוֹת** (הג״מ פ״ו). וּכְשֶׁיּוֹצֵא מִן הַסֻּכָּה מִכֹּחַ גְּשָׁמִים אַל יִבְעַט וְיֵצֵא, אֶלָּא יֵצֵא כְּנִכְנָע, כְּעֶבֶד שֶׁמּוֹזֵג כּוֹס לְרַבּוֹ וְשָׁפַךְ עַל פָּנָיו (מהרי״ל): **ח** (מו) פ**נָהֲגוּ שֶׁאֵין מְבָרְכִים עַל הַסֻּכָּה** (מז) **אֶלָּא בִּשְׁעַת** (יח) [יח] **(מח) אֲכִילָה** (וְהָכֵי נָהוּג):

בְּאֵר הַגּוֹלָה

פ סְרָדֵי שָׁם וְהָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ו וּכְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם שֶׁהֵבִיא הַטּוּר וּכְרַבִּי יוֹחָנָן שָׁם בַּגְּמָרָא מ״ה דְּכֻלְּהוּ אָמוֹרָאֵי כְּוָתֵיהּ

בְּאֵר הֵיטֵב

(טז) **וְיֵעוֹר.** פי׳ מֵעַצְמוֹ וְא״צ לַהֲקִיצוֹ: **(יז) הֶדְיוֹטוֹת.** ק״ו בָּזֶה לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר כְּשֶׁיּוֹרְדִים גְּשָׁמִים וְלֵילֵךְ לַסֻּכָּה וּלְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא וְלֵישֵׁב בַּסֻּכָּה וְאח״כ לֶאֱכֹל בַּבַּיִת, וְהָוֵה בְּרָכָה לְבַטָּלָה, ט״ז: (יח) **אֲכִילָה.** וְכ׳ הַלְּבוּשׁ עַל אוֹתָן שֶׁקּוֹבְעִין עַצְמָן לִשְׁתּוֹת אַחַר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן וְאַחַר הַשְּׁתִיָּה זְמַן־מָה נִמְשָׁךְ שֶׁחוֹזְרִין וְאוֹכְלִין סְעוּדָה שְׁנִיָּה בְּלִי הֶפְסֵק וּמְבָרְכִין שֵׁנִית לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, נ״ל שֶׁטָּעוּת גָּמוּר הוּא בְּיָדָם שֶׁהֲרֵי לֹא הִסִּיחוּ דַעְתָּם מִישִׁיבַת סֻכָּה שֶׁכְּבָר בֵּרְכוּ עָלֶיהָ בַּסְּעוּדָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמַה שֶּׁנָּהֲגוּ לְקַבֵּעַ בִּרְכַּת לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה עַל הָאֲכִילָה הַיְנוּ מִשּׁוּם שֶׁמַּסִּיחִין דַּעְתָּן מִן הָאֲכִילָה וְיוֹצְאִין מִן הַסֻּכָּה כַּמָּה פְּעָמִים וְחוֹזְרִין לְתוֹכָהּ, אֲבָל הָכָא שֶׁיָּשְׁבוּ בְּתוֹכָהּ כָּל הַיּוֹם לָמָּה יְבָרְכוּ עָלֶיהָ פַּעַם

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

[יח] **אֲכִילָה.** עבה״ט. וְכָתַב בְּשׁבו״י ח״א סִימָן לב בְּמִסְתַּפֵּק אִם בֵּרַךְ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ כִּמְבֹאָר בְּסִימָן סז וּבְרָכוֹת סָפֵק דְּרַבָּנָן לְהָקֵל, ע״ש. וְנִרְאֶה דְּאַף לְפִי מ״ש הַמג״א בְּמִי שֶׁשָּׁכַח לְבָרֵךְ דַּאֲפִלּוּ אָכַל כְּבָר יְבָרֵךְ שֶׁהַיְשִׁיבָה מִן הַמִּצְוָה, הַיְנוּ בְּבָרוּר לוֹ שֶׁלֹּא בֵּרַךְ, אֲבָל בְּמִסְפָּק, אִם־כֵּן בֶּאֱמֶת בֵּרַךְ, גַּם עַל הַיְשִׁיבָה אֵין לוֹ לְבָרֵךְ כֵּיוָן שֶׁכְּבָר בֵּרַךְ, וְשַׁפִּיר כָּתַב דה״ל סְפֵק בְּרָכוֹת. וְאִם רוֹצֶה לֶאֱכֹל עוֹד צ״ע אִם מֻתָּר לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק כְּגוֹן שֶׁיֵּצֵא

מִשְׁנָה בְרוּרָה

(עט) אֵין צָרִיךְ לַעֲלוֹת לַסֻּכָּה בַּלַּיְלָה[46]: **(מג) וְיֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ.** פֵּרוּשׁ, (פ) מֵעַצְמוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לַהֲקִיצוֹ[47], (פא) גַּם אֵין מְחֻיָּב לִמְסֹר שְׁנָתוֹ לַאֲחֵרִים שֶׁיְּקִיצוּהוּ כְּשֶׁיֵּאוֹר הַיּוֹם: **(מד) וְכָל הַפָּטוּר וְכוּ׳.** כְּגוֹן בִּמְצַטֵּעַר. וּפְרָטֵי דִּינֵי מִצְטַעֵר יְבֹאַר לְקַמָּן בְּסִימָן תרמ, עַיֵּן שָׁם: **(מה) הֶדְיוֹטוֹת.** קַל־וָחֹמֶר בָּזֶה לְמִי שֶׁרוֹצֶה לְהַחְמִיר כְּשֶׁיּוֹרְדִים גְּשָׁמִים וְלֵילֵךְ לַסֻּכָּה וּלְבָרֵךְ שָׁם ׳הַמּוֹצִיא׳ וּבִרְכַּת ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳ וְאַחַר־כָּךְ לֶאֱכֹל בַּבַּיִת, וַהֲוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה אֲפִלּוּ יֹאכַל שָׁם בַּסֻּכָּה אֲכִילַת קֶבַע [אחרונים]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **ח (מו) נָהֲגוּ וְכוּ׳.** רוֹצֶה לוֹמַר, אַף דְּמִדִּינָא דִּגְמָרָא לְדַעַת פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים, כְּשֶׁבֵּרַךְ בַּסֻּכָּה וְיָצָא לַעֲשׂוֹת עִנְיָנוֹ וְלֹא לַחֲזֹר תֵּכֶף, בְּעִנְיָן שֶׁהָיָה יְצִיאָה גְמוּרָה, וְאִם־כֵּן הֲרֵי הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִן הַמִּצְוָה וּכְשֶׁיַּחֲזֹר אַחַר־כָּךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית וַאֲפִלּוּ מֵאָה פְּעָמִים בַּיּוֹם, וְאֵימַת שֶׁנִּכְנָס אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שָׁם מְבָרֵךְ, שֶׁהֲרֵי גַּם הַיְשִׁיבָה וְהָעֲמִידָה שָׁם הִיא מִצְוָה, דַּהֲוֵי כְּעֵין תָּדוּרוּ [וְדַוְקָא שֶׁיָּצָא יְצִיאָה גְמוּרָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, אֲבָל אִם יָצָא לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו אוֹ לְהָבִיא דָבָר לַסֻּכָּה (פב) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֶׁהֲרֵי לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ], מִכָּל מָקוֹם מִנְהַג כָּל הָעוֹלָם כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁאֵינָם מְבָרְכִים אֶלָּא בִּשְׁעַת אֲכִילָה[50], וַאֲפִלּוּ אִם יוֹשְׁבִים בַּסֻּכָּה קֹדֶם אֲכִילָה שָׁעָה אֵינָם מְבָרְכִים, דִּסְבִירָא לְהוּ דִּבְרָכָה שֶׁמְּבָרְכִים אַחַר־כָּךְ עַל הָאֲכִילָה הִיא פּוֹטֶרֶת הַכֹּל שֶׁהִיא הָעִקָּר, וְהִיא פּוֹטֶרֶת הַשֵּׁנָה וְהַטִּיּוּל וְהַלִּמּוּד, שֶׁכֻּלָּם טְפֵלִים לָהּ. (פג) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּנָכוֹן הַדָּבָר לָצֵאת גַּם דַּעַת הַפּוֹסְקִים הָרִאשׁוֹנִים וְלֹא לֵישֵׁב כָּךְ בְּלִי בְרָכָה, וְעַל־כֵּן תֵּכֶף בְּבוֹאוֹ מִבֵּית־הַכְּנֶסֶת יְבָרֵךְ עַל דָּבָר שֶׁהוּא מֵחֲמֵשֶׁת מִינִים[51] וְיֹאכַל מִמֶּנּוּ (פד) מְעַט יוֹתֵר מִכְּבֵיצָה וִיבָרֵךְ ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳, וְלֹא יְבָרֵךְ אַחַר־כָּךְ בִּשְׁעַת אֲכִילָה: **(מז) אֶלָּא בִּשְׁעַת וְכוּ׳.** וְאִם בֵּרַךְ פַּעַם אַחַת בִּשְׁעַת אֲכִילָה וְלֹא יָצָא מִסֻּכָּתוֹ לַעֲשׂוֹת עֲסָקָיו, וְאַף אִם יָצָא מִסֻּכָּתוֹ רַק שֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר מִיָּד, (פה) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳ (פו) אֲפִלּוּ אִם אוֹכֵל סְעוּדָה שְׁנִיָּה כֵּיוָן שֶׁמִּצְוָה אַחַת הִיא, וְלָכֵן מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּל הַיּוֹם בַּסֻּכָּה (פז) וְיָשֵׁן בַּלַּיְלָה בַּסֻּכָּה וּמִתְפַּלֵּל שָׁם וְאֵינוֹ יוֹצֵא לְשׁוּם עֵסֶק רַק אַדַּעְתָּא לַחֲזֹר מִיָּד, (פח) אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ רַק בִּשְׁעַת אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה וְאַחַר־כָּךְ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. (פט) וְיֵשׁ אוֹמְרִים, דְּכֵיוָן שֶׁיָּצָא בֵּינְתַיִם אֲפִלּוּ עַל דַּעַת לַחֲזֹר מִיָּד צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּשְׁעַת אֲכִילָה שְׁנִיָּה. (צ) וְאִם יָצָא לַעֲשׂוֹת עֲסָקָיו (צא) אוֹ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל, לְכֻלֵּי עָלְמָא צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּשְׁעַת אֲכִילָה שְׁנִיָּה: **(מח) אֲכִילָה.** וְהַמִּתְעַנֶּה בְּסֻכּוֹת אוֹ שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל פַּת

בֵּאוּר הֲלָכָה

לַחֲזֹר לַסֻּכָּה. וְכֵן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה וְכֵן סָתַמְתִּי בִּפְנִים: * **וְכָל הַפָּטוּר מִן הַסֻּכָּה וְכוּ׳.** זֶה הַכְּלָל הוּא דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ צַד אִסּוּר, כְּמוֹ בְּמִצְטַעֵר דַּהֲוֵי חִלּוּל יוֹם־טוֹב, וַאֲפִלּוּ בְּחֹל־הַמּוֹעֵד חַיָּב לְכַבְּדוֹ, אֲבָל אִם אֵינוֹ מִצְטַעֵר רַשַּׁאי לְהַחְמִיר, כְּמוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל שֶׁהֶחְמִיר עַל עַצְמוֹ בִּדְלִי שֶׁל מַיִם וְאָמַר ׳הַעֲלוּם לַסֻּכָּה׳ [פ״ת בשם עולת־שמואל סימן צח]: * **הֶדְיוֹטוֹת.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה. וְכָתַב בְּסֵפֶר בִּכּוּרֵי־יַעֲקֹב: נִרְאֶה לִי דְּמַה דְּאָמְרִינַן שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹטוֹת וְאֵינוֹ מְקַבֵּל שָׂכָר, זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁפָּטוּר בְּעֵת הַיְשִׁיבָה כְּגוֹן שֶׁמִּצְטַעֵר וְכַדּוֹמֶה, וּבִפְרָט בִּגְשָׁמִים כֵּיוָן שֶׁהֵם כִּשְׁפִיכַת כּוֹס עַל פָּנָיו, שֶׁרַבּוֹ הֶרְאָה לוֹ שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה בַּעֲבוֹדָתוֹ[48], וְהוּא רוֹצֶה לָכֹף רַבּוֹ לְעָבְדוֹ, שֶׁאֵין זֶה דֶּרֶךְ אֶרֶץ, אֲבָל מִי שֶׁפָּטוּר מִשּׁוּם טִרְחָה לַחֲזֹר לַסֻּכָּה, כְּגוֹן בְּפָסְקוּ גְשָׁמִים בַּלַּיְלָה אוֹ בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ אוֹ בְּהוֹלֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ, לָזֶה יֵשׁ קִבּוּל שָׂכָר עָלָיו, דְּלֹא גָרַע מִשּׁוֹתֶה מַיִם בַּסֻּכָּה דְּאָמְרִינַן הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח אַף שֶׁפָּטוּר מִן הַדִּין, וְכַנַּ״ל, וְכָל־שֶׁכֵּן זֶה שֶׁבִּשְׁעַת יְשִׁיבָה מְקַיֵּם מִצְוַת סֻכָּה כָּרָאוּי רַק שֶׁלְּכַתְּחִלָּה לֹא הָיָה מְחֻיָּב לֵילֵךְ לְשָׁם[49]. וְלָכֵן גַּם הַגָּהַת מַיְמוֹנִי לֹא כָתַב רַק ׳כָּל הַפָּטוּר מִן הַסֻּכָּה וְאֵינוֹ יוֹצֵא׳, דְּמַשְׁמַע שֶׁבִּשְׁעַת יְשִׁיבָתוֹ פָּטוּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תרמ סָעִיף ד בְּהַגָּ״ה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הַחַיֵּי־אָדָם לְעִנְיַן הוֹלֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עט) פּוֹסְקִים: (פ) ט״ז וש״א: (פא) אַחֲרוֹנִים: (פב) פּוֹסְקִים: (פג) מָגֵן־אַבְרָהָם וְחַיֵּי־אָדָם וּבִכּוּרֵי־יַעֲקֹב: (פד) שֶׁהוּא שִׁעוּר חִיּוּב לְסֻכָּה וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ב, וְכֵן כָּתַב בְּדֶרֶךְ־הַחַיִּים, וּדְלֹא כְּחַיֵּי־אָדָם דְּכָתַב שִׁעוּר כַּזַּיִת: (פה) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (פו) הִנֵּה עִקַּר הַדִּין דְּעַל אֲכִילָה שְׁנִיָּה אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ כְּשֶׁלֹּא יָצָא מִסֻּכָּתוֹ בֵּינְתַיִם, מְבֹאָר כֵּן בִּלְבוּשׁ וּשְׁלָ״ה וְהִסְכִּים עִמָּהֶם הַמָּגֵן־אַבְרָהָם, וְאַף דְּדַעַת הַט״ז וְחֶמֶד־מֹשֶׁה לְהַסְכִּים לְהַבַּ״ח דְּעַל אֲכִילָה שְׁנִיָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּכָל גַּוְנֵי, הִנֵּה רֹב אַחֲרוֹנִים וּכְמְעַט כֻּלָּם הִסְכִּימוּ לְדִינָא דְּאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ [וְהֵם הַהֲלָכָה בְּרוּרָה וְהַנְּהַר־שָׁלוֹם וְהָאֵלִיָּה רַבָּה וְהָרַ״י עֶמְדִּין וְחַיֵּי־אָדָם וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים וְהַגְּרַ״ז], אָכֵן אִם יָצָא בֵּינְתַיִם וְהַיְצִיאָה הָיְתָה עַל דַּעַת לַחֲזֹר מִיָּד, בָּזֶה יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין אַחֲרוֹנִים, דְּדַעַת הַדֶּרֶךְ־הַחַיִּים וְהַגְּרַ״ז וְכֵן מַשְׁמַע מִנְּהַר־שָׁלוֹם שֶׁאֵין לְבָרֵךְ, וְדַעַת הָרַ״י עֶמְדִּין וְכֵן הִסְכִּים לָזֶה הַבִּכּוּרֵי־יַעֲקֹב [וּמְפֹרָשׁ כֵּן דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה], דְּאַף דִּבְעָלְמָא לְהַפּוֹסְקִים דְּכָל אֵימַת שֶׁנִּכְנָס לַסֻּכָּה מְבָרֵךְ, מִכָּל מָקוֹם אִם לֹא יָצָא יְצִיאָה גְמוּרָה שֶׁלֹּא לַחֲזֹר מִיָּד בְּוַדַּאי אֵין לְבָרֵךְ שֵׁנִית כְּשֶׁנִּכְנָס, הָכָא כְּשֶׁיִּרְצֶה לֶאֱכֹל אֲכִילָה שְׁנִיָּה יְבָרֵךְ שֵׁנִית ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳ כֵּיוָן שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים יָצָא בֵּינְתַיִם; וּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ עוֹד לְצָרֵף לָזֶה צְדָדִים אֲחֵרִים: (פז) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (פח) אֲפִלּוּ אִם הָיָה כֵּן כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים: (פט) הוּא דַּעַת הָרַ״י עֶמְדִּין וְהַבִּכּוּרֵי־יַעֲקֹב הנ״ל: (צ) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (צא) מָגֵן־אַבְרָהָם. וּמַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ הָלַךְ בְּאֶמְצַע שֻׁלְחָנוֹ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה אוֹ מַעֲרִיב וּבְאֹפֶן זֶה הָיָה בְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר תֵּכֶף לְסֻכָּתוֹ, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁיָּשׁוּב לִגְמֹר סְעוּדָתוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳ [בכורי יעקב]. וְהִנֵּה יָדוּעַ דְּטַעַם הַמָּגֵן־אַבְרָהָם מִשּׁוּם דַּהֲלִיכָה הָוֵי הֶפְסֵק, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁבֵּאַרְנוּ לְקַמָּה דְּדַעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דַּהֲלִיכָה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק, יֵשׁ לְעַיֵּן אִם יִצְטָרֵךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן קעח בְּמִשְׁנָה בְרוּרָה סְעִיף־קָטָן מז[52]. וְהִנֵּה אִם הֲלִיכָה לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לֹא הָיָה בְּאֶמְצַע סְעוּדָה רַק בֵּין אֲכִילָה לַאֲכִילָה, אַף דְּגַם בָּזֶה יֵשׁ לְעַיֵּן לִכְאוֹרָה אִם נִסְבֹּר דַּהֲלִיכָה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק, מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לְצָרֵף לָזֶה דַּעַת הַט״ז וּבִפְרָט דַּעַת הָרַ״י עֶמְדִּין וְהַבִּכּוּרֵי־יַעֲקֹב דִּסְבִירָא לְהוּ דְּלַאֲכִילָה שְׁנִיָּה הוּא עִנְיָן אַחֵר וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית[53], אֲבָל בְּאֶמְצַע אֲכִילָה אִם נִסְבֹּר דַּהֲלִיכָה לֹא הָוֵי הֶפְסֵק, לִכְאוֹרָה חֲדָא אֲכִילָה הִיא, וְכֵן מוּכָח דַּעַת הַבֵּית־מֵאִיר, דְּהֵיכִי דְּנִכְנַס בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה אוֹ מַעֲרִיב, כֹּל שֶׁלֹּא הֵסִיחַ דַּעְתּוֹ מִלֶּאֱכֹל אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית כְּשֶׁיָּשׁוּב:

תרמ מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִישִׁיבַת סֻכָּה, וּבוֹ י׳ סְעִיפִים:

א (ס) (א) [א]נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה. [ב]טַמְטוּם (ב) וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס (ג) חַיָּבִים מִסְּפֵק,

א מִשְׁנָה סֻכָּה כ״ח
ב רַמְבַּ״ם פְּרִיש פְּרָק ו
תְּלְמֹד סדין הַשּׁוֹעֵר
וְצִיּוּתוּ בסימן תקסט

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

לְעִנְיָנוֹ ע״ד שֶׁלֹּא לְחַזֵּר לְאַלְתַּר כְּמ״ש הַמַּג״א, וְשׁוּב אִם יֹאכַל אח״כ שִׁפּוּר יָכוֹל לְבָרְךְ. וא״ל דְּזֶה הוּי בְּרָכָה שֶׁא״צ, ד״א, הָכָל שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן מִשּׁוּם שְׁרוּצָה לְצֵאת יְדֵי סִפֵּק אֵין זֶה בְּרָכָה שֶׁא״צ, וְעִיר. דְּהָרֵי אֵין יְדוּעַ לוֹ. דִּשְׁמָא הִיא בְּרָכָה עְרִיכָה. וְעֵין לְעֵיל סִימָן רטו, אַךְ י״ל דְּאִם יַעֲשֶׂה כֵּן יְצַטְּרֵךְ לְבָרְךְ עכ״פ ג״כ עַל מַה שֶׁיֹּאכַל וְזֶה שֶׁיְּבָרְךְ הַמְּצִיא הוּא בְּרָכָה שֶׁא״צ, וְגַם הָשֵׁם אֵינָהּ דְּלַכְתְּחִלָּה אָסוּר שֶׁמָּא לְשֵׁם. וּלְדַעַת הָאֲבָן עוֹזֵר הִכְּפַת א״צ לְחַזֵּר וּלְבָרְךְ עַל הַפְּסָק זֶה, א״כ י״ל מֵעַתָּה אֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ בִּרְכַּת הַמְּצִיא דְּכְחַד סְעוּדָה חֲשִׁיבִי. פַּם לְעִנְיָן סֻכָּה אֵין לוֹ לְחַזֵּר וּלְבָרְךְ, וְגַם אִם יְבָרְךְ בהמ״ז יְחַזֵּר וְיַטֵּל יָדָיו וִיבָרְךְ בִּרְכַּת הַמְּצִיא וּבִרְכַּת הַמָּזוֹן, כְּמ״ש בְּסִימָן רטו ס״ק ו בְּשֵׁם הַחוֹס׳ וְכ״כ בְּסִימָן רצא, דְּי״א שֶׁאֵין לְחַלֵּק סְעוּדַת שַׁבָּת בְּשַׁחֲרִית לְשָׁנַיִם כְּדֵי לָצֵאת חֲצִי קְצִירוֹת דְּחָזֵי גּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁא״צ. וְעֵין בא״ר שָׁם שֶׁהַבְּיא מִלְּשׁוֹן תְּשׁוּבַת רַבֵּנוּ יוֹסֵף בְּבוּר־שׁוֹר בת״ר שֶׁכָּתַב שֶׁהוּא בְּרָכָה לְבַטָּלָה שֶׁלֹּא נִמְרוּ סְעוּדָתָם וּבִרְכָּתָם. ע״ש, וְאַף דְּלֹא קִיל״ל הָכִי מ״מ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין צֹרֶךְ כ״כ אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן. וְלָכֵן נִרְאֶה לִי שֶׁאִם אֶפְשַׁר לִי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַחַר־כָּךְ פַּת רַק פְּרוֹת אוֹ מִינֵי תַּרְגִּימָא מִיבָּב. יֵאָם עֲדַיִן לֹא אָכַל פַּת כָּל־צָרְכּוֹ וְצָרִיךְ לֶאֱכֹל פַּת, שֶׁיִּפְרַשׁ דְּמֵי שֶׁיְּבָרְךְ בהמ״ז וְנֵצֵא מִן הַסֻּכָּה כְּעֵנָ לְעָרְכּוֹ וְכַיּוֹצֵה וְשׁוּב יָשׁוּב יָדָיו וִיבָרְךְ הַמּוֹצִיא וְלֵישֵׁב בַּסֻּכָּה (וְאַף שֶׁלְּדַעַת הַמַּג״א לֹא פַּדְגֵי הַסָּבָק מֵעַט שֶׁנִּיעָתוֹ לַחַזֵּר, מ״מ בָּזֶה שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הִכְּרֵךְ בהמ״ז כַּהֲנֵי, וכ״כ בְּסִ׳ א״ר שֶׁנ״ל לְהַכְרִיעַ כֵּן בְּיָדוּן דְּלְדַעַת הַבַּ״ח וְהַט״ז אַף שֶׁלֹּא נָצָא כְּלַל כְּדִין שֶׁהִיא אַכִּילָה אַחֶרֶת חִיּוּר וּמְבָרְךְ, ע״ש בְּא״ר סִ״ק יח), וְאֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם בְּרָכָה שֶׁא״צ, יִכְמוֹ שֶׁמּוּתָּרִים לְחַלֵּק סְעוּדָתוֹ לִשְׁנַיִם מִשּׁוּם סְעוּדָה שְׁלִישִׁית כְּמ״ש הַמַּג״א סִימָן רטו כְּמוֹ־כֵן כָּאן יֵשׁ לְהַתִּיר מֻחְמֶת שֹׁחַת י״ט: וְא״ל שֶׁבָּאֱמֶת יֹאכַל בְּלֹא בְּרָכָה מִשּׁוּם סֵפֵק הֵיא בְּרָכָה שֶׁא״צ חֲמוּרָה מֵאֲכִילָה בְּלֹא בְּרָכָה דִּלְדַעַת הָרַמְבַּ״ם הִיא רְאוּיָתָא. יוֹדֵאי אֵין כָּאן בְּרָכָה שֶׁא״צ דְּהָא בְּרָכָה הִיא עַתָּה אֶלָּא שֶׁע״י שֶׁמְּבָרֵךְ בהמ״ז הוּא גּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁא״צ וְגַם זֶה אָסוּר כְּדַמּוּכָח בְּיוֹמָא גַּבֵּי וַיִּתֵּר כ״ת אַחֲרִינִי וְנִקְרֵי, וְכְמ״ש הָרֹא״ש בה׳ תְּפִלִּין וּבְפ׳ כְּסוּי הַדָּם, מ״מ כֵּיוָן דְּהַשְׁתָּא מִיהוּ בָּע״כ צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן לְהִנָּצֵל מִסֵּפֵק אֵינוֹ גּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁא״צ דְּצְרִיכָה הִיא לְדָבָרִים. וְעֵין בְּבֵר״י סִימָן מו וּבְתֹבוּ״ש סִימָן יט, ע״ש:

בֵּאוּר הַיִּטֵּב

אַחֶרֶת. עכ״ל, וְהַסְּכִים עִמּוֹ הַמ״א, ע״ש. אֲבָל הַט״ז חוֹלֵק וְהָאֲרִיךְ בְּרְאָיוֹת דְּאֵין נָפְקוּתָא בְּמָה שֶׁהִתְעַכְּבוּ שָׁם אוֹ יָצְאוּ וְחָזְרוּ, דְּהָא עִקַּר הַחִיּוּב מְצַד קְבִיעוּת הָאֲכִילָה, וְכֵיוָן שֶׁנִּגְמַר קְבִיעוּת הָרִאשׁוֹן חַיָּב לְחַזֵּר וּלְבָרְךְ עַל קְבִיעוּת הָאֲכִילָה הַשְׁנִיָּה, וּמִסְּתָם שָׁם: כְּנ״ל פָּשׁוּט וְרַבִּים נוֹהֲגִין כֵּן וְהַדִּין עִמָּהֶם, וכ״כ מו״ח ז״ל בְּפִשְׁיטוּת, ע״ש. עוֹד רָאִיתִי לְהַזְכִּיר דָּבָר פָּשׁוּט, שֶׁכָּל מַה שֶׁשּׁוֹתִין קֹדֶם הָאֲכִילָה בְּגוּן יַי״ש בְּקְבִיעוּת א״צ בִּרְכַּת סֻכָּה כִּי הָאֲכִילָה שֶׁיְּבָרְךְ עָלֶיהָ אח״כ פּוֹטֵר אֲפִלּוּ מַה שֶׁלְּפָנָיו. וְהָרְאָיָה. שֶׁאַף הַיְשִׁיבָה וְהַטִּיּוּל שֶׁלְּפָנֵי הָאֲכִילָה נִטְּרוּ מִכֹּחַ הָאֲכִילָה שֶׁאַחֲרֶיהָ ק״ו בִּשְׁתִיָּה, וְהָרוֹצֶה לְבָרְךְ עָלֶיהָ בִּשְׁתִיָּה יֵשׁ לוֹ לָחוֹשׁ לִבְרָכָה לְבַטָּלָה, ט״ז. וְעִס״ק ה׳ מש״ש. וּמ״א כָּתַב: וּמִיהוּ טוֹב שֶׁיֹּאכַל מְעַט בְּבֹקֶר וִיבָרְךְ לֵישֵׁב בְּסֻכָּה כְּדֵי שֶׁיִּפְטַר הַיְשִׁיבָה וְהַטִּיּוּל עַד אֲכִילָה אַחֶרֶת, אֲבָל בְּלֹא אֲכִילָה לֹא יְבָרְךְ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, דְּלֹא כְּשֶׁלָּ״ה, ע״ש. וְנ״ל דְּמִי שֶׁבְּדַעְתּוֹ שֶׁאֵין אוֹכֵל פַּת כָּל הַיּוֹם וְכ״ש מִי שֶׁמִּתְעַנֶּה תַּעֲנִית חֲלוֹם בְּסֻכּוֹת, חַיָּב לְבָרְךְ עַל הַסֻּכָּה בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּכָּנֵס בָּהּ בְּאוֹתוֹ יוֹם לְטִיּוּל, כֵּיוָן שֶׁאוֹתוֹ יוֹם אֵין בּוֹ אֲכִילַת פַּת הַדִּינָן לְדִין הַתַּלְמוּד הַמְבָרְךְ בְּכָל פַּעַם שֶׁנִּכְנַס לֵישֵׁב בָּהּ, ט״ז. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ צָרִיךְ לְבָרְךְ לֵישֵׁב בְּסֻכָּה שֵׁנִית, דְּהַהֲלִיכָה הֲרֵי הַפְסֵק. אִם שֶׁכַּח לְבָרְךְ לֵישֵׁב בְּסֻכָּה צוֹ שֶׁאֹכַל, נ״ל דְּיִבְרְךְ אח״כ עַל מַה שְׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל, וַאֲפִלּוּ אֹכַל פְּבָר נ״ל דְּיָכוֹל לְבָרְךְ, שֶׁגַּם הַיְשִׁיבָה מִן הַמִּצְוָה, מ״א, מ״ש, ע״ש:

(ס) נָשִׁים וְכוּ׳. וַאֲחֵרִים לֹא יְבָרְכוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה לְנָשִׁים אא״כ מְבָרְךְ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּאוֹתוֹ יוֹם, אֵז לְכָלֵי עַלְמָא כָּל אֵימַת שֶׁיֵּצֵא יְצִיאָה גְּמוּרָה חַיָּב לְבָרְךְ, דְּדַוְקָא בְּשֶׁאוֹכֵל פַּת סְבִירָא לְהוּ לְהַנָּהוּ פּוֹסְקִים שֶׁמְּבָרְךְ עַל עִקַּר חִיּוּב הַסֻּכָּה וּפּוֹטֵר כָּל הַדְּבָרִים הַטְּפֵלִים, אֲבָל בְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל לֹא שַׁיָּךְ זֶה [ט״ז וש״א]. וְכָתַב הַחַיֵּי־אָדָם, דְּהוּא הַדִּין בְּשֶׁיֵּצֵא יְצִיאָה גְּמוּרָה לְאַחַר אֲכִילָה וְחוֹזֵר וְנִכְנָס וְלֹא יֹאכַל עַד הָעֶרֶב, וְקוֹדֶם הָאֲכִילָה (לג) יִצְטָרֵךְ עוֹד הַפַּעַם לְצֵאת לְבִית־הַכְּנֶסֶת, דְּבָזֶה גַּם־כֵּן לְכָלֵי עַלְמָא צָרִיךְ לְבָרְךְ[54]. וּמִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ, דַּעַת הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם, שֶׁאֲפִלּוּ אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ בְּשַׁעַת בְּרָכָה שֶׁיֵּלֵךְ בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה לְשָׁם וְלָשׁוּב אַחַר־כָּךְ מִיָּד, (לג) אֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לְבָרְךְ עָם ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳, דְּהַהֲלִיכָה הֲוֵי הַפְסֵק, וְעַל־כֵּן אִם רוֹצֶה לֶאֱכֹל בְּסֻכָּה זוֹ דָּבָר שֶׁאָסוּר לֶאֱכֹל חוּץ לְסֻכָּה צָרִיךְ לְבָרְךְ שָׁם ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳; אָמְנָם הוּא לְשִׁיטָתוֹ אֲזִיל בְּסִימָן ח, אֲבָל לְפִי מַה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם דְּדַעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים דַּהֲלִיכָה לֹא הֲוֵי הַפְסֵק, (לד) אִם הָיָה בְּדַעְתּוֹ אֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ, וּסְפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל [לבושי שרד]. וְאִם שָׁכַח לְבָרְךְ ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳ עַד שֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל, (לה) יְבָרְךְ אַחַר־כָּךְ עַל מַה שֶׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל, וַאֲפִלּוּ אֹכַל כְּבָר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן יָכוֹל לְבָרְךְ, שֶׁגַּם הַיְשִׁיבָה הִיא מִן הַמִּצְוָה, דְּמֵאֲכִילָה וְאֵילָךְ כָּל זְמַן שֶׁיּוֹשֵׁב הֲוֵי הַכֹּל קְבִיעוּת אֶחָד, (לו) וּמִכָּל מְקוֹם כֹּל שֶׁעֲדַיִן לֹא בֵּרֵךְ בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן יְבָרְךְ וְיֹאכַל מְעַט. וּמִי שֶׁקִּדֵּשׁ בְּלֵיל סֻכָּה וְהִתְחִיל לֶאֱכֹל, וְאַחַר־כָּךְ רָאָה שֶׁהֲלָעֵטִי״ן[1] לֹא הָיוּ נִפְּחָחִין עֲדַיִן, נִרְאֶה לִי שֶׁיֹּאכַל שׁוּב בַּזַּיִת וִיבָרְךְ ׳לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה׳, אֲבָל קִדּוּשׁ פְּשִׁיטָא שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ שֵׁנִית, וַאֲפִלּוּ זְמַן לֹא יְבָרְךְ עוֹד הַפַּעַם (כֵּיוָן דִּלְדִין הַתַּלְמוּד מַהֲנֵי הַזְּמַן שֶׁבְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הַסֻּכָּה לְמִצְוֹת סֻכָּה, כָּל־שֶׁכֵּן שֶׁמַּהֲנֵי בְּזֶה מַה שֶׁבֵּרֵךְ בְּשֶׁהָיוּ הַלָּעֵטִי״ן סְתוּמִים) [בכורי יעקב, ע״ש]:

א (א) נָשִׁים וַעֲבָדִים וְכוּ׳. מִשּׁוּם דְּהֲוָה לָהּ מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גְּרָמָא וְנָשִׁים פְּטוּרוֹת, וְעֶבֶד דִּינוֹ כְּאִשָּׁה. וּלְעִנְיַן (ס) בְּרָכָה כְּשֶׁרוֹצִין לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, עֵין לְעֵיל סִימָן יז דְּנוֹהֲגִין הַנָּשִׁים לְבָרֵךְ[1]. (ג) אֲכָן אֲחֵרִים לֹא יְבָרְכוּ לָהֶן[2] אֲפִלּוּ אֵין יוֹדְעִין בְּעַצְמָן, אִם לֹא כְּשֶׁמְּבָרְכִין לְעַצְמָן: (ב) וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. שֶׁיֵּשׁ לוֹ סִימָנֵי זַכְרוּת וְנֶקֵבוּת: (ג) חַיָּבִים מִסָּפֵק. וּמִכָּל מָקוֹם לֹא יְבָרְכוּ, דִּבְרָכָה דְּרַבָּנָן וּסְפֵקָא לְקֻלָּא, וּכְדִלְעֵיל סִימָן יז סָעִיף ב.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לג) דְּאִי לָאו הָכִי, לְדַעַת רַבֵּנוּ תָּם דִּסְבִירָא לַהּ דַּאֲכִילָה שֶׁהִיא עִקַּר קְבִיעוּת. פּוֹטֶרֶת כָּל הַטְּפֵלִים לָהּ, דְּהַיְנוּ יְשִׁיבָה וְשִׁנָּה וְטִיּוּל. בֵּין שֶׁלִּפְנֵי הָאֲכִילָה וּבֵין שֶׁלְּאַחַר הָאֲכִילָה עַד הָאֲכִילָה הַשְׁנִיָּה [פוסקים]: (לג) הִנֵּה אָנֹכִי הֵעָתַקְתִּי דַּעַת הַגְּרַ״ז דְּדַוְקָא אִם אוֹכֵל שָׁם[55], וְעַל־כָּרְחָךְ דְּסְבִירָא לַהּ דְּמָה שֶׁהוּבָא בְּבֵית־יוֹסֵף ׳בֵּין שֶׁאוֹכֵל שָׁם אוֹ לֹא׳, הַיְנוּ רַק לְדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּעַל הַכְּנִיסָה לְבַד גַּם־כֵּן מְחַיֵּב לְבָרְךְ, אֲבָל לְפִי מִנְהָגֵנוּ אֵינוֹ כֵן. וְדַעַת הַחַיֵּי־אָדָם שֶׁהֶעְתִּיק דְּבָכֹל פֵּרוּשׁ חַיָּב לְבָרְךְ שָׁם אֲפִלּוּ אִם לֹא יֹאכַל. נִרְאֶה דְּטַעְמוֹ דְּהַמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ הוּא רַק בְּבֵיתוֹ שֶׁדֶּרֶךְ לְקַבֵּעַ שָׁם סְעוּדָה. אֲבָל בְּבֵית אֲחֵרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְקַבֵּעַ שָׁם סְעוּדָה. לָכֵן עַלְמָא כֹּל שֶׁנִּכְנַס שָׁם חַיָּב לְבָרְךְ. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ לְדִידֵהּ הוּא רַק בְּשֶׁנִּכְנַס לְשָׁם וְרוֹצֶה לִישֵׁב שָׁם, אֲבָל כְּשֶׁנִּכְנַס לְשָׁם לְגִבּוֹת חוֹבוֹ וְכַדּוֹמֶה שֶׁאֵר עִסְקָא־מִנְּהּ אֶצְלוֹ בֵּין אִם הוּא סֻכָּה אוֹ בַּיִת אוֹ חוּץ, בְּזֶה לְכָלֵי עַלְמָא אֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ דְּלֹא עָדִיף מִמִּתְעַסֵּק בְּצַלְמָא[56], וְרַק בַּחֲלָבִים וַעֲרָיוֹת אֲטִרְנֵן דְּסְתָמָא חַיָּב שֶׁבֵּן נְהֲנֶה, בֵּן שַׁמַּעְתִּי בְּשֵׁם גְּדוֹל אֶחָד, וְנָכוֹן: (לד) וְעֵין בְּסֵפֶר בֵּית־מְאִיר דְּכָתַב גַּם־כֵּן, דְּמִאי שְׁנָא סֻכָּה זוֹ אוֹ אַחֶרֶת, כֹּל שֶׁלֹּא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִלֶּאֱכֹל אֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ שֵׁנִית, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָא דְּסִימָן ח, דְּהָתָם כָּל שְׁלִיחַ מִצְוָה בְּפָנֵי עַצְמָהּ הִיא, אֲבָל הָכָא אֲשֶׁר אֲכִילַת הַסֻּכָּה שֶׁנִּיָּה מִצְוָה בְּפָנֵי עַצְמָהּ הִיא? וְאֵינוֹ דּוֹמֶה אֶלָּא לְבִרְכַּת ׳הַמּוֹצִיא׳ דְּסִימָן קסח דְּמִבֹּאַר שָׁם בְּבֵית־יוֹסֵף דְּאֲפִלּוּ הָלַךְ לְבֵית־הַכְּנֶסֶת לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת בְּרָכָה לְבַתְּחִלָּה לְזֶה גַּם־כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרְךְ[57], מִיהוּ כֵּיוָן דְּאִיכָא דְּעוֹת גַּם־כֵּן, אֵין כְּדֵאי לְצֵאת בְּאֶמְצַע סְעוּדָה[58]: (לה) מָגֵן־אַבְרָהָם וש״א: (לו) לְבוּשֵׁי־שָׁרָד: (ס) אֲלִיָּה רַבָּה וש״א: (נ) מִקְ־אַבְרָהָם וש״א:

תִּרְגּוּם: 1 גַּנ מִעַל לִסְכָּךְ. הַנִּסְגָּר בְּשַׁעַת הַגְּשָׁמִים.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת סֻכָּה סִימָן תרמ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מח]

דְּבָזֶה גַּם־כֵּן לָכֵלִי עַלְמָא צָרִיךְ לְבָרֵךְ[54].

54) וכן מי שנכנס ללמוד בסוכה בלא אכילה לפני כן או לאחר מכן, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רנ) שיברך בשעת כניסתו, אך אם הוא לומד בה בעיון באופן שפטור מן הסוכה [ראה לעיל (ס"ק כט) ושעה"צ (ס"ק נג)], לא יברך.

וכן מי שנכנס לישון בסוכה בלא אכילה לפניה או לאחריה, כתב המקור חיים (כאן) שצריך לברך, וכן דעת הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות כג), והוסיף, שאין חוששים לכך שלא ירדם ועל ידי כך תהיה ברכתו לבטלה, משום שאף אם לא ירדם צריך הוא לברך מדמת שקבע עצמו לכך, והיא קביעות השובה [וראה מה שכתב שם בביאור דברי התוס' (ברכות יא, ב) שכתבו כסברא זו שלא ירדם. ובלאו הכי לא הובאה סברא זו בטור וב"י ובשאר הפוסקים]. אכן העיר, שבשעה"צ לקמן (סי' תרסח ס"ק ז) משמע שלמעשה אין מברכים על השינה. ודעת הגרי"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"י אות ה) והגר"נ קרליץ (חוט שני שם) שביון שלכמה שיטות אין מברכים בלא אכילה [ראה שו"ע הרב (סי"ב) שאכילה פוטרת את כל שיעשה בסוכה עד האכילה הבאה, ואף אם יצא יציאה ארוכה וחזור לסוכה לישון בלי לאכול אחר כך, אין צריך לברך שכבר נפטר על ידי האכילה, וכן משמע בתוס' ר' יהודה החסיד (ברכות שם) ובראי"ש (סוכה פ"ד סי' ג)]. טוב לאכול בסוכה דבר שטעון ברכת 'לישב בסוכה' לפני השינה.

[שעה"צ ס"ק צג]

דַּעַת הַגְּרַ"ז דְּדַוְקָא אִם אוֹכֵל שָׁם[55] וכו', דְּלֹא עֲדִיף מִמְּתַעֲסֵק בְּעֶלְמָא[56].

55) אמנם, במשנ"ב בתחלת דבריו כתב בשם החיי אדם שמי שנכנס לסוכתו ואינו אוכל בה מברך על עצם השהיה. והרבינו מנוח (פ"ו מהל' סוכה ה"ט) כתב בשם רב האי גאון שמנהג ידוע שהנכנס לסוכת חבירו חייב לברך אף כשאינו אוכל ושותה שם. אכן, דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט דבר הלכה אות כו) שאין אנו נוהגין בסוכת חבירו כחיי אדם, מפני שההולך לבקר את חבירו הולך בעיקר כדי לראותו ולא כדי לשהות בסוכה, שהרי אילו היה חבירו בתוך הבית היה יושב עמו שם, ואם כן אין לברך בזה על הישיבה [וכעין סברת השעה"צ בהמשך דבריו לענין מי שנכנס לגבות חובו], ורק אם אוכל שם יש בזה כוונה לשבת בסוכה ולכן מברך. והוסיף, שאם אכן לא היה הולך לחבירו אם היה יושב בביתו, יברך אף בלא אכילה אם לא הביאו לו משהו לאכול.

56) ומי שנכנס לסוכה כדי ליטול בה לולב, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני סוכות עמ' רצא) שבודאי אינו צריך לברך על הסוכה, ביון שאין זה נחשב כישיבה של קביעות בסוכה [וראה הליכות שלמה שם ארחות הלכה הע' 93].

[שעה"צ ס"ק צד]

לָזֶה גַּם־כֵּן אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ[57] וכו', אֵין כְּדַאי לָצֵאת בְּאֶמְצַע סְעוּדָה[58].

57) ולמעשה, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' כא אות ח) שיפרש בשעת ברכת 'לישב בסוכה' שאינו מברך אלא על ישיבתו ואכילתו בסוכה זו, ובסיום אכילתו יברך ברכת המזון, ואז יוכל לברך שנית בסוכת חבירו.

58) ומשמע שאם סיים סעודתו והולך לסוכת חבירו או סוכת בית הכנסת, צריך לברך עליה אף בשלא הסיח דעתו מקיום המצוה, וכן משמע לעיל (ס"ק צא), וכן משמע בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' קנח אות ד) שנקט כן להלכה. מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (זמן שמחתנו פ"י אות ב-ג) שלא יברך בסוכה האחרת, שדוקא יציאה לתפילה בבית הכנסת [עצמו, ולא בסוכה שלידו] או לעסקיו נחשבת בהיסח הדעת ממצות סוכה, אך לא כשיוצא לסוכה אחרת. והוסיף (שבות יצחק ח"ח פ"ב הע' ס), שאם מתפלל מחוץ לסוכה אין מועיל מה שרואה אותה בתפילתו ודעתו עליה.

ואף בנסיעה לעיר אחרת, דעת הגרי"ש אלישיב (צהר חי"א עמ' קעה) שאם היתה דעתו שכשיגיע ילך לסוכת חבירו אין הנסיעה נחשבת כהיסח הדעת ולא יברך. ודעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט דבר הלכה אות כד, צהר שם), שאם היתה דעתו בשעת הברכה ללכת אחר כך לסוכה אחרת באותה העיר, לא יברך בסוכה השניה, אך כשהלך לסוכה בעיר אחרת, נחשב הדבר כהפסק ויש לברך בסוכה השניה.

סִימָן תרמ

מִי הֵם הַפְּטוּרִים מִישִׁיבַת סֻכָּה

[משנ"ב ס"ק א]

דְּנוֹהֲגִין הַנָּשִׁים לְבָרֵךְ[1], אֲבָל אֲחֵרִים לֹא יְבָרְכוּ לְהֶן[2].

1) ואף שכתב לעיל (סי' יז ס"ק ה) שמצוה שאף אנשים אינם מחוייבים לקיימה, כגון ציצית, אין לנשים לקיימה ולברך עליה משום יוהרא, ואם כן לכאורה אף במצות סוכה שאין חיוב לאכול בה כל שבעה [ורק שכשאוכלים פת אין רשאים לאכול מחוץ לסוכה] לא יברכו הנשים בשאוכלות בה [וראה חתן סופר (על שו"ע, ח"א שער הגדילים והכלאים פכ"ב) שיתכן שמטעם זה לא בירכו הנשים בבית החתם סופר ברכת לישב בסוכה, אלא שלפי זה היה להן לברך בלילה הראשון, ועל כן כתב שם טעם נוסף], אכן מבואר בבעל המאור (פסחים כז, א מדפי הרי"ף) שסוכה נחשבת מצוה מחוייבת, שהרי אי אפשר להיות ערים שלשה ימים בלא שינה, ובשהולכים לישון חייבים לעשות זאת בסוכה, וכעין תירוץ זה מבואר בשו"ת שואל ומשיב (תנינא ח"ב סי' ח).

2) ובטעם הדבר כתב בביה"ל לעיל (סי' קצ ס"ד ד"ה יטעם) בשם הדרכי משה (סי' תקפט אות ב), שכיון שלא מבר בש"ס רמז שיש מצוה על הנשים לקיים מצות עשה שהזמן גרמא, היה יותר טוב שלא יברכו על מצוות אלו, אלא שלא נוכל למחות בידן על זה, אך על כל פנים אנו לא נברך עבורן.

ולענין עניית אמן על ברכת אשה על מצות עשה שהזמן גרמא, כתב לעיל (סי' קכד ס"ק מז) שאפשר לענות, וראה מה שכתבנו שם בשם הפמ"ג שמ"מ אין חיוב לענות.

ולענין האם אשה מברכת 'לישב בסוכה' בין ברכת המוציא לבין האכילה, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"כ פמ"ח הע' מו, הליכות ביתה סי' כב הע' ו') שרשאית לברך ואין בזה חשש הפסק, כיון שרשאית להחמיר על עצמה לקיים את המצוה כמי שאינו מצוה ועושה ואף לברך עליה כאיש.

ואשה היושבת מחוץ לסוכה או תחת סכך שאינו כשר ושומעת ברכת 'לישב בסוכה' שבקידוש, האם תענה אמן, כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' בא אות ט) שמותר לה לענות, כיון שברכה זו מועילה גם לה אם תרצה אח"כ לאכול בסוכה, ועוד, שברכה זו היא חלק מסדר הקידוש, וכל ברכה שאינה הפסק למקדש אינה הפסק גם לשומעים, מחמת שהם נגררים אחריו, וכן כתבו הגרש"ז אויערבך (ששי"כ שם הע' נ, ובשו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' נח אות ב) ובשו"ת אור לציון (ח"ג פי"ח תשובה ב). [ולענין האם אשה תענה אמן על ברכת שהחיינו שבקידוש, ראה מה שכתבנו לקמן (סי' תרמא ס"ק ד)].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת סֻכָּה כִּימֵן תרמ

וְכֵן מִי שֶׁחָצָיו עֵבֶד וְחָצָיו בֵּן־חוֹרִין חַיָּב: **ב** [ג]קָטָן שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לְאִמּוֹ, שֶׁהוּא (ד) כְּבֶן (ג) [ג] [ד]חַמֵּשׁ כְּבֶן שֵׁשׁ, חַיָּב בְּסֻכָּה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים בָּדִי (ה) לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת: **ג** [*] (י) [ה]חוֹלִים (ו) וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִים מִן הַסֻּכָּה. וְלֹא [ו]חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, (ח) אֶלָּא אֲכָלוֹ חַיָּשׁ (ט) בְּרֹאשׁוֹ (אוֹ) חַיָּשׁ בְּעֵינָיו. [ז]וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵין הַמְשַׁמְּשִׁים פְּטוּרִים אֶלָּא (י) בְּשָׁעָה שֶׁהַחוֹלֶה (יא) צָרִיךְ לָהֶם. (יב) (ומי (ג) שֶׁמַּקִּיז דָּם חַיָּב בְּסֻכָּה) (א"ז והג"א פ' הישן): **ד** (יג) [ח]מְצָטַעֵר פָּטוּר מִן הַסֻּכָּה. (יד) הוּא וְלֹא מְשַׁמְּשָׁיו (טו) (אֲבָל בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה אֲפִלּוּ מִצְטַעֵר חַיָּב לָאֱכֹל שָׁם כְּזַיִת) (כל בו). אֵיזֶהוּ מִצְטַעֵר, (טו) זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן בַּסֻּכָּה *מִפְּנֵי הָרוּחַ אוֹ מִפְּנֵי [ט]הַזְּבוּבִים וְהַפַּרְעוֹשִׁים וְכַיּוֹצֵא בָהֶם (יז) [ו]אוֹ מִפְּנֵי (ד) הָרֵיחַ. [כ]וְדַוְקָא

בְּאֵר הֵיטֵב

לעצמו, כמ"ש סימן תקפט ס"ו: (ג) חֲמֵשׁ. שְׁלֵמוֹת. וְכָל חֵד לָקֵם חוּרְבָּה, עַיִן ט"ז. וְעַיֵּן יַד־אַהֲרֹן: (ג) שֶׁמַּקִּיז. דְּהָא שִׁמְחָה הִיא לוֹ דְּהָא מְרַבֶּה בְּסְעוּדָה, וְגַם הָיָה יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְפָנַי הֶחָג, הג"א. וּלְפִי טַעַם זֶה, מִי שֶׁשְּׁתָתָה מַשְׁקָה הַמְשַׁלְשֵׁל אעפ"י שֶׁמְּצָטַעֵר הַרְבֵּה מ"מ חַיָּב בְּסֻכָּה, דה"ל לַעֲשׂוֹתוֹ קֹדֶם חָג אוֹ אַחֲרָיו וְלָכֵן לֹא יַעֲשֶׂנָּה בַּמּוֹעֵד. אֲבָל בְּדִיעֲבַד נ"ל דְּפָטוּר מִסֻּכָּה דְּהָא סַכָּנָה הוּא לוֹ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה, מ"א. וְהַטַּ"ז כָּתַב דְּהָא דְּמַקִּיז דָּם חַיָּב הַיְנוּ בְּמַקִּיז לִשְׁמֹר בְּרִיאוּתוֹ לְחוּד וְאֵינוֹ מְרַגִּישׁ בְּחֹלִי. אֲבָל אִם מְרַגִּישׁ בְּחֹלִי וְיֵשׁ קְצָת קְרִירוּת פָּטוּר לֵישֵׁב, ע"ש. מִי שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָבוֹא בַּסֻּכָּה כ"א ע"י שֶׁיַּעֲבֹר בַּנָּהָר ע"י סְפִינָה בְּי"ט אָסוּר לוֹ לַעֲבֹר, וְאִם עָבַר בְּדִיעֲבַד בִּמְקוֹם מְצָנָה וְאֹנֶס, בִּשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ"א וְכוּ'. כנה"ג בְּשֵׁם מַהַרַ"ש יוֹנָה. ע"ש. וְהַמ"א בְּסִימָן תרלט תָּמֵהּ עָלָיו דְּהָא אֵינוֹ מְחַיֵּב לֵילֵךְ בְּסֻכַּת חֲבֵרוֹ כְּמ"ש כָּאן בְּהַג"ה שֶׁאִם כָּבוּ לוֹ נֵרוֹת בְּלֵיל סֻכּוֹת שֶׁחָל בְּשַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב לֵילֵךְ בְּסֻכַּת חֲבֵרוֹ לָאֱכֹל לאור הַנֵּר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ טֹרַח, וְא"כ ה"נ שֶׁיֵּשׁ טֹרַח אֵינוֹ מְחַיֵּב לָבֹא בְּנָהָר, ע"ש. וְנִרְאֶה שֶׁאֵין רְאָיָה מֵהֶם דְּכָבַר אָכַל בַּסֻּכָּה וְיָצָא י"ח בְּכַזַּיִת פַּת מַה שֶּׁחַיָּב לָאֱכֹל בַּסֻּכָּה, וּמִשּׁ"ה אַמְרִינַן דְּאִם יֵשׁ לוֹ טֹרַח גָּדוֹל לֵילֵךְ לְסֻכַּת חֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב. אֲבָל כָּאן שֶׁאֵין לוֹ סֻכָּה כְּלָל. אִם עָבַר בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הָרַשְׁבָּ"א. יַד־אַהֲרֹן. ע"ש: (ד) הָרֵיחַ. וּבְכָלָן פָּטוּר אַף מֵאֲכִילָה. ב"י.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[כ] חֲמֵשׁ וְכוּ'. וְאִם אֵין לוֹ אָב, אִמּוֹ חַיֶּבֶת לְחַנְּכוֹ, וְאִם גַּם אִם אֵין לוֹ מְחַיְּבִים הב"ד לְחַנְּכוֹ, וְכֵן בְּכָל מִצְוֹת עֲשֹׂה. כ"כ הָא"ר שֶׁכֵּן מִשְּׁמַע מִתּוֹס"ד סימן צד. אֲבָל לְהַפְרִישוֹ מֵל"ת אֵין חַיָּבִים, עַיֵּן סִימָן שמג: [*] חוֹלִים וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶם. וְכָתַב בְּשבו"י ח"ג סִימָן נא: מִי שֶׁנִּשְׁכַּר מֵהַקָּהָל לִהְיוֹת מְשַׁמֵּשׁ לְחוֹלִים וּמְשַׁמְּשֵׁי חוֹלִים פְּטוּרִים, אִם מְחַיֵּב מ"מ לָאֱכֹל בְּכָל סְעוּדָה יְסוֹדָה כַּזַּיִת בַּסֻּכָּה וּלְבָרֵךְ בִּרְכַּת סֻכָּה שֶׁהֲרֵי הוֹלֵךְ לִמְשַׁמְּשִׁים לְצֹרְכּוֹ, הַיְשֵׁב שֶׁהוּא פָּטוּר אֵינוֹ שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ לְשַׁמֵּשׁ לְחוֹלֶה כָּל צָרְכּוֹ הוֹלֵךְ לִמְשַׁמְּשִׁים עָלָיו לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּתוֹ שְׁלֵמָה, וְאִם הָלַךְ לְסֻכָּה הר"ל מְצָטַעֵר בְּצַעַר הַחוֹלֶה שֶׁרָאָתוֹ עָלָיו קָמִיר וְלָכֵן פָּטוּר, אַךְ בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה דְּגַם הַמְצָטַעֵר חַיָּב לָאֱכֹל כַּזַּיִת גַּם הוּא חַיָּב כו', ע"ש. וְנִרְאֶה שֶׁהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן, שֶׁאִם יַרְפּוּ בְּחֹלִי לֵילֵךְ לִפְרָקִים וְלִשְׁהוֹת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּמִכָּל מָקוֹם אִם רוֹצִים לָבָרֵךְ הָרְשׁוּת בְּיָדָן, דְּלֹא גְּרִיעֵי מֵאִשָּׁה: **ב** (ד) כְּבֶן חָמֵשׁ כְּבֶן שֵׁשׁ. כָּל חַד (ג) כְּפָם חוּרְפֵּה [ט"ז ומ"א]. (ד) וְדַעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, דְּמִכֵּן חָמֵשׁ וּלְמַעְלָה, אִם אָבִיו הוּא בָּעִיר שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ אֶז כָּל־כָּךְ לְאִמּוֹ, מְחַיֵּב אָבִיו לְחַנְּכוֹ בְּסֻכָּה[3] (ה) אֲפִלּוּ אִם אֵינֶנּוּ חָרִיף[4]: (ה) לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹת. וְאִם אֵין לוֹ אָב, (ו) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאִמּוֹ וּבֵית־דִּין חַיָּבִים לְחַנְּכוֹ[5], (ז) וּלְכָלֵי עַלְמָא אָסוּר לְהַאֲכִיל לְקָטָן בְּיָדַיִם חוּץ לְסֻכָּה אֲפִלּוּ לְאָדָם אַחֵר, דְּהַיְנוּ לִתֵּן לְתוֹךְ פִּיו (ח) אוֹ לְצֹרְוֹת לוֹ לָאֱכֹל[6]: **ג** (ו) חוֹלִים וְכוּ'. מִשּׁוּם (ט) דִּכְתִיב 'תֵּשְׁבוּ' כְּעֵין תָּדוּרוּ, וְאִם הָיָה לוֹ זֶה הַחֹלִי כָּל הַשָּׁנָה לֹא הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְמָקוֹם שֶׁנָּקֵל לוֹ לְחָלְיוֹ[8]: (ז) וּמְשַׁמְּשֵׁיהֶן פְּטוּרִין וְכוּ'. לְפִי (י) שֶׁהֵן עוֹסְקִין בְּמִצְוָה[9], וְכָל הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה: (ח) אֶלָּא אֲפִלּוּ חַיָּשׁ וְכוּ'. קִצֵּר בִּלְשׁוֹנוֹ, וּבְגְמָרָא אִיתָא 'אֲפִלּוּ חוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה וַאֲפִלּוּ חַיָּשׁ בְּרֹאשׁוֹ' וְכוּ': (ט) בְּרֹאשׁוֹ אוֹ חַיָּשׁ בְּעֵינָיו. רוֹצֶה לוֹמַר, וּישִׁיבַת הַסֻּכָּה (יא) קָשָׁה לוֹ: (י) בְּשָׁעָה שֶׁהַחוֹלֶה וְכוּ'. וְאִם יֵשׁ (יב) שְׁנֵי מְשַׁמְּשִׁים וְאֵין צָרִיךְ לִשְׁנֵיהֶם בְּבַת־אַחַת, צָרִיךְ לָאֱכֹל אֶחָד בַּסֻּכָּה בְּעֵת שְׁמוּשׁוֹ שֶׁל הַשֵּׁנִי: (יא) צָרִיךְ לָהֶם. וְאִם הוּא חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה, (יג) נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָקֵל גַּם בְּשָׁעָה שֶׁאֵין צָרִיךְ לוֹ: (יב) וּמִי שֶׁמַּקִּיז דָּם. הַיְנוּ (יד) בְּמַקִּיז דָּם רַק כְּדֵי לִשְׁמֹר הַבְּרִיאוּת וְאֵינוֹ מַרְגִּישׁ שׁוּם חֹלִי בְּעַצְמוֹ, שֶׁאָז אֵינוֹ מִצְטַעֵר כְּלָל, וְאַדְרַבָּה הוּא שָׂמֵחַ וּמְרַבֶּה הָאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, (טו) אֲבָל אִי מַרְגִּישׁ בְּחֹלִי וּמֵהַאי טַעֲמָא מַקִּיז, פָּטוּר. (טז) וְהַשּׁוֹתֶה מַשְׁקֶה לְשַׁלְשֵׁל, אִם מִתְיָרֵא שֶׁיַּזִּיק לוֹ הַצִּנָּה פָּטוּר: **ד** (יג) מִצְטַעֵר פָּטוּר וְכוּ'. הַיְנוּ תְּדוּרוּ (יח) בָּעִינָן, וְאֵין בְּכָל הַשָּׁנָה אֵין אָדָם דָּר בְּמָקוֹם שֶׁהוּא מִצְטַעֵר: (יד) הוּא וְלֹא מְשַׁמְּשָׁיו. דְּהַיְנוּ, שֶׁאִם הֵם רוֹצִים לֶאֱכֹל אוֹ לִישֹׁן חַיָּבִים לִכְנֹס לְתוֹךְ הַסֻּכָּה. וּלְכָאוֹרָה נִרְאֶה דְּאִם הוּא שָׁכִיר אֶצְלוֹ לְשַׁמְּשׁוֹ וְגַם בְּכָל הַשָּׁנָה אֵינוֹ אוֹכֵל וְיָשֵׁן בְּבֵיתוֹ כִּי אִם אֶצְלוֹ, רַשַׁאי גַּם הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת כֵּן[10], וְהוּא דוֹמֶיָא דְּשׁוֹמְרֵי גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים[11] הַמְבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן זֶה: (טו) אֲבָל בְּלֵילָה רִאשׁוֹנָה וְכוּ'. אַדְּרַבָּה (יח) לְשִׁיטָתוֹ בְּסִימָן תרלט סָעִיף ה בְּהַגָּ"ה דְּסָתַם שָׁם לְהַחְמִיר בְּיָרְדוּ גְשָׁמִים לְעִנְיַן לֵילָה רִאשׁוֹנָה, וְהוּא הַדִּין כָּאן, אֲבָל לְדַעַת שְׁאָרֵי פּוֹסְקִים דְּפִטְרֵי שָׁם, הוּא הַדִּין כָּאן, וְעַל־כֵּן יֵשׁ לְהִתְנַהֵג לְמַעֲשֶׂה כְּמִצְטַעֵר כְּמוֹ לְעִנְיַן יָרְדוּ גְשָׁמִים, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן לה, עַיֵּן שָׁם: (טז) זֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִישֹׁן וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר בְּכָלָן אַף מֵאֲכִילָה [אחרונים], וְרָצוּ לוֹמַר, דְּאִם הָרוּחַ וְרֵיחַ וְכִי הַאי גַּוְנָא מְצַעֲרִים לֵהּ כְּאֲכִילָה פָּטוּר אַף מֵאֲכִילָה, (יט) אֲבָל אִם הַצַּעַר רַק בְּשֵׁנָה חַיָּב בְּאֲכִילָה: (יז) אוֹ מִפְּנֵי הָרֵיחַ. עַיֵּן לְעֵיל

בְּאוּר הֲלָכָה

* מִפְּנֵי הָרוּחַ. וְהוּא הַדִּין מִפְּנֵי הַצִּנָּה בִּמְקוֹמוֹת הַקָּרִים, וּכְדַלְעֵיל בְּסִימָן תרלט סָעִיף ב בְּהַגָּ"ה. וְעַיֵּן בַּלְבוּשׁ דְּאֲפִלּוּ יֶשׁ לוֹ כָּרִים וּכְסָתוֹת לְהִנָּצֵל מִן הַצִּנָּה גַּם־כֵּן יֵשׁ לְהַקֵּל, דְּאֵין כָּל אָדָם יָכוֹל לִטְרֹחַ בְּכָל לֵילָה לְהַבִּיאָם שָׁם וּלְמָחֳרָ לְכַנּוֹתָם [אם לא דְּיֵשׁ לוֹ מָקוֹם בְּסֻכָּה לְהַנִּיחָם שָׁם לְכָל יְמֵי חָגָּ, וְכֵן מוּכָח בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם שָׁם בְּסָעִיף־קָטָן ז, דְּבְאֹפֶן זֶה לֹא נוֹכֵל לְפָטְרוֹ מֵחֲמַת הַטַּעַם דְּצִנָּה[12], עַיֵּן שָׁם]. וְדַע, דְּהַסְכָּמַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּמִצְטַעֵר פָּטוּר אַף מֵאֲכִילָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַבֵּית־יוֹסֵף, וְעַל־כֵּן נִרְאֶה דְּיֵשׁ לְהָזֵר בִּזְמַן הַיּוֹר שֶׁיְּהֵא לְבוּשׁ בְּגָדִים חֲמִים כְּשֶׁפּוֹצֵעַ בַּסֻּכָּה, בְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה מִצְטַעֵר מֵחֲמַת הַקֹּר וְיִהְיֶה חַשַּׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה[13]: